

Atatürk İlkeleri

Atatürk ilkeleri, Millî Mücadele'nin başından itibaren Türk Devrimi'nin temelini oluşturmuş, bu devrimin uygulamalarına yön vermiştir. Bağımsızlık, millî egemenlik, cumhuriyetçilik, milliyetçilik, laiklik, halkçılık, devrimcilik, barışçılık ve akılcılık Atatürkçü düşünce sisteminin temel ilkeleridir. Bu ilkeler gerek anlamları, gerekse amaçları bakımından birbiri ile çok yakından ilişkili, birbirini tamamlayan ilkelere dir. Hepsinin amacı; Türk milletini en kısa zamanda çağdaş uygarlık düzeyine erdirtmeye yöneliktir. Atatürk ilkeleri, tümüyle akılcı ve gerçekçi bir temele oturtulmuşlardır.

Bağımsızlık

Bağımsızlık en önde gelen Atatürk ilkesidir. Millî Mücadele adını verdiğimiz büyük olay, her şeyden önce bu ilkenin gerçekleşmesi için yapılmış ve başarıya ulaşmıştır. Çünkü esas olan, bağımsızlığına kastedilen Türk Milletinin şerefli bir millet olarak yaşaması idi. Bu esas da ancak milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla sağlanabilirdi. Bu nedenle Millî Mücadelenin parolası, "Ya bağımsızlık, ya ölüm!" olmuştur. Atatürk'ün anlatımı ile tam bağımsızlık, siyasi, mali, ekonomik, adli, askerî, kültürel ve benzeri her hususta tam bağımsızlık ve tam serbestlik demektir. Bunların herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, millet ve memleketin gerçek anlamıyla bütün bağımsızlığından yoksunluğunu ifade eder. Bağımsız devletlerdir ki; memleketlerini iç ve dış siyasetlerini yabancıların karışmasına imkân vermeksizin belirleyebilir ve yürütebilirler, Dışa bağımlı devletler için böyle bir serbestlik söz konusu olamaz. Atatürk, Türk Bağımsızlık Mücadelesinde, bu ilkenin önemini şu sözleriyle belirtmiştir: "Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu, bütün anlamıyla koruyabilmek, gerekirse son ferden son damla kanını akıtarak insanlık tarihini şanlı örnek ile süslemek! İşte bağımsızlık ile özgürlüğün gerçek niteliğini, geniş anlamını, yüksek değerini vicdanında kavramış milletler için temel ve ölmez ilke ..." Atatürk'ün bu sözlerinin büyük değeri vardır; çünkü "Bağımsızlıktan yoksun bir millet, ne kadar zengin ve refaha kavuşturulmuş olursa olsun, uygar insanlık karşısında uşak olmak durumundan yüksek bir muameleye layık olamazdı. Yabancı bir devletin himaye ve desteğini kabul etmek, insanlık özelliklerinden yoksunluğu, beceriksizlik ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildi. Gerçekten bu aşağı dereceye düşmemiş olanların isteyerek başlarına bir yabancı getirmelerine asla ihtimal vermezlerdi." İşte Millî Mücadele adını verdiğimiz kutsal savaşı, Türk milletini bağımsızlıktan yoksun bırakmak isteyenlere karşı, bu düşüncenin ışığında yapılmış, sonunda tam bağımsız bir Türk Devleti kurulmuştur. Millî sınırlarımız içinde, millet egemenliğine dayalı, bağımsız bir devlet olarak varlığımızı sürdürmek, bu temel kural uğrunda her türlü özveriyi, her an göze almaya hazır olmak Atatürkçülüğün özünü ve amacını oluşturmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için, şüphe yok ki her şeyden evvel, millî bilinci geliştirmek suretiyle çok çalışıp kuvvetli olmak kendi kuvvetimize güvenmek gerekmektedir.

Millî Egemenlik

Millî Egemenlik; yani milleti bizzat kendi yazgısına egemen kılmak esası, Atatürkçülüğün bağımsızlıkla içi içe girmiş ikinci büyük ilkesidir. Bu ilkeye göre egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; hiçbir anlam, hiçbir şekil ve hiçbir surette ortaklık kabul etmez. Bu irade, bütün millet bireylerinin isteklerinin, emellerinin birleşmesinden oluşması nedeniyledir ki; toplum içinde her kuvvet, bu iradeden doğar; bu iradeye uymak suretiyle yaşanabilir. Atatürkçü düşünceye göre milletin irade ve emeline uymayanların sonu yok olmaktadır. Yine Atatürk'e göre toplumda en yüksek özgürlüğün, eşitlik ve adaletin, sürekliliğin sağlanması ve korunması, ancak millî egemenliğin tam anlamıyla kurulmuş olmasına bağlıdır. Bu nedenle özgürlüğün de, eşitliğin de, adaletin de dayanak noktası millî egemenliktir. Türk Bağımsızlık Savaşı bu görüşlerin ışığı altında milletin egemenliğini kendi eline almasıyla başlamış, bu iradenin itici gücüyle başarıya

ulaşmıştır. Milletimizin yüzyıllar boyunca başına gelen bütün felaketler kendi iradesine dayanan güçler eliyle kendini yönetememesinin sonucudur. Bu bırakış nedeniyledir ki, I. Dünya Savaşı'nın sonucunda uçurumun kenarına kadar getirilmiş, galip devletler tarafından nerede ise tarihten silinmek istenmiştir. Türk milleti bu acı tecrübelerin ışığında artık uyanmıştı. Kendi yönetimini artık başkasının elinde görmek istemiyordu. Bu nedenle Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı, yüzyıllar süren arayışların özünü, onun bizzat kendisini yönetmek bilincinin canlı örneğini oluşturuyordu. Atatürk'e göre "Bir milletin egemenliğini anlayabilmesi ve onu güvenle koruyabilmesi, bir takım özel niteliklere ve üstün öğrenim ve eğitime sahip olmasına bağlıdır. Bir milletin siyasal eğitiminde, sosyal eğitiminde, vatan sevgisinde noksan varsa, öyle bir millet Egemenliğini gerektiği derecede kuvvetle elinde tutamaz." Bu bakımdan millî egemenliği yaşatma hususunda vatandaşların kendi özgür iradelerinin değerini anlayacak bir bilinçle yetiştirilmesi büyük önem taşır.

Cumhuriyetçilik

Cumhuriyetçilik, devlet yönetiminde millî egemenliği, millî iradeyi ve özgür seçimi esas kabul eden ilkenin adıdır. Bu ilkenin yönetim biçimi ve siyasal rejim olarak ifadesi, cumhuriyettir. Bu tarz yönetim, millî egemenlik kavramını en iyi temsil edecek, en iyi gerçekleştirecek, en iyi uygulatacak bir devlet şekli olup demokrasinin de en gelişmiş biçimidir. Atatürk'e göre "Türk milletinin karakterine ve âdetlerine en uygun olan bu yönetim şekli, milletin insanca yaşamasını bilmesi, insanca yaşamanın neye bağlı olduğunu öğrenmesi demektir." Türk milleti, yüzyıllar boyunca kendi egemenliğini, kendi iradesini kullanmasına engele olan rejimlerin acılarını çekmiş, nihayet kendine en uygun yönetimin cumhuriyet olduğunu görmüştür. Bu tarz bir yönetimde egemenliğin herhangi bir kişi, bir zümre veya sınıfla paylaşılması mümkün değildir. Cumhuriyet rejiminde, bir görevin, ilahi bir kuvvete dayanması veya babadan oğla geçmesi gibi bir veraset usulü yoktur; egemenlik bütünüyle millete aittir. Millet bu egemenliğini, kendi seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullanır. Seçimle iş başına geliş de siyasi iktidardır belli bir dönemi kapsar. Yani cumhuriyet rejiminde ömür boyu bir görev söz konusu olamaz. İşte bu yönetim sayesinde ki; devleti yönetmeye layık olanlar, milletin reyi ve serbest iradesi ile iş başına geçebilirler. Cumhuriyet erdemi ve üstünlüğü buradadır.

Milliyetçilik

Atatürkçülüğün en önemli ilkelerinden biri de milliyetçiliktir. Bu ilke, Millî Mücadele'nin doğuşunda ve başarıya ulaşmasında başlıca rolü oynamıştır; zira yeni kurulan devlet, artık milletler topluluğuna değil, sadece Türk unsuruna dayanıyordu, bu nedenle ulus devletti, millî bir devletti. Atatürkçü düşünce, Türk milletini dil, kültür ve ülkü birliğiyle birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu bir toplum olarak kabul etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sına göre, Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Çünkü bu kişiler aynı dili konuşmakta, aynı kültürü paylaşmakta, aynı ülküyü taşımaktadırlar. Bu anlayış içinde; her bireyimizin amacı, Türk milletinin mutluluğu, birlik ve beraberliği için çalışmak, bu kutsal vatani daha güzel, daha bayındır hâle getirmektir. Bu nedenle millî sınırlarımız içinde, millî benliğimizi duyarak varlığımızı yükseltmeye çalışmak, Atatürk milliyetçiliğinin esasıdır. Irkçılığı reddeden Atatürk milliyetçiliği bütünleştirici, birleştirici vatan yüzeyinde millî birliği sağlayıcı bir milliyetçiliktir. "Ne mutlu Türk'üm diyene!" özdeyişiyle kalplere iman perçinleyen Atatürk, aynı zamanda insanlık ülküsünün ve insan sevgisinin de simgesidir. "Biz kimsenin düşmanı değiliz; yalnız insanlığın düşmanı olanların düşmanınız." diyen Atatürk'tür. Bu bakımdan, Atatürkçülüğün milliyetçilik anlayışı hiçbir zaman bencil bir milliyetçilik değildir; aksine bu anlayış, insani bir ülkü ile el ele yürümektir. Atatürk milliyetçiliğine göre, Türk vatandaşları her şeyden önce kendi milletinin varlığı ve mutluluğu için çalışacak, fakat başka milletlerin de huzur ve refahını düşünecektir. İşte Atatürkçü

düşünce sisteminin “Yurtta barış, cihanda barış” ilkesi, milliyetçiliğimizin bu insancıl yönünü işaret etmektedir.

Laiklik

Laiklik, genel anlamda din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması, dinî inançların devlet yönetiminde ve siyasette rol oynamaması esasına dayanır. Bu bakımdan Atatürkçü düşünce, laiklik ilkesini Türkiye Cumhuriyeti'nin ve çağdaş Türk toplumunun temel ilkelerinden biri olarak benimsenmiştir. Laikliğin ayrıntılarına incek olursak, devlet yönetimine dinî kural ve görüşlerin karıştırılmaması yanında, toplumda din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması dinî tercihleri ne olursa olsun; yurttaşlara eşit davranılması, devletin resmî bir dininin bulunmayışı, eğitimin, akılcı ve çağdaş esaslara göre düzenlenmesi, bu ilkenin başlıca unsurlarını oluşturur. Laiklik bu nitelikleriyle; toplumda fikir ve inanç farklılığının millî, siyasi, idari, ekonomik ayrışmaya dönüşmesini önleyen, vatandaşları hoşgörülü davranmaya yönelten, bu nedenle ülkede birlik ve beraberliği sağlayan temel unsurlardan biridir. Sonuç olarak diyebiliriz ki laiklik anlayışında din, devlet ve dünya işlerine karıştırılmayacak, vicdanlardaki yüksek ve kutsal yerini koruyacaktır. Laiklik dinsizlik, din düşmanlığı, dine baskı, dinî tercihlere ve onun ibadet vb ferdi uygulamalarına saygısızlık değildir ve bu anlamlarda yorumlanamaz; tam tersine laiklik dinin her türlü çıkar hesaplarından uzak tutulması, siyasete âlet edilmemesidir. “Din, gerekli bir kurumdur. Dinsiz milletlerin devamına imkân yoktur.” diyen Atatürk'ün aşağıdaki sözleri de laikliğin sağladığı din ve vicdan özgürlüğünün önemini ve dinin hiçbir zaman siyasete âlet edilmemesi gereğini vurgulamaktadır: “Din ve mezhep, herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse, hiçbir kimseyi ne bir din, ne de bir mezhep kabulüne zorlayabilir. Din ve mezhep, hiçbir zaman siyaset aracı olarak kullanılamaz”

Halkçılık

Halkçılık ilkesi, Türk toplumunda birey, aile, zümre ve sınıf egemenliğinin olmayacağı, bütün millet bireylerinin yasa önünde eşitliği esasına dayanır. Bu sebeple Atatürkçü düşüncenin halkçılık anlayışı, vatani ülkesi ve milletiyle bölünmez bütün kabul eden görüşten kaynaklanmaktadır. Türk toplumunda herhangi bir sosyal, siyasal ekonomik zümrenin diğer zümre üzerinde egemen oluşu, Atatürkçü halkçılık ilkesi ile bağdaşmaz. Çünkü Atatürkçülüğün halkçılık anlayışı, bütün millet bireylerini ayrılık gözetmeksizin memleketin öz evladı kabul etmek, onların temel hak ve özgürlüklerini güven altına almak, devlet yönetimine eşit olarak katılmalarını sağlamak, onları yasa önünde eşit tanımak kuralına dayanır. Halkçılık ilkesinde devletin vatandaşa, vatandaşın da devlete karşılıklı hak ve görevleri en çağdaş, en insani şekilde düzenlenmiştir. Millet bireyleri arasında ayrıcalık tanımayan bu ilke, millî egemenliğin ve millî iradenin millettten kaynaklandığını göstermesi bakımından demokrasi anlayışını da simgeler. Bu ilkeyi Atatürk'ün “Millete efendilik yoktur; hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur.” özdeyişiyle özetlemek mümkündür.

Devletçilik

Atatürkçü düşüncenin devletçilik ilkesi, Kurtuluş Savaşı'ndan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, memleketin, en kısa zamanda kalkınması sürecinde, özellikle ekonomik alanda bireylerin yapamayacağı bazı işleri devletin üzerine alması esasına dayanır. Atatürkçü devletçilik anlayışı herhangi bir doktrine bağlı olmaksızın, bizim o dönemdeki gereksinimlerimizden doğmuş bir ilkeyi simgeler. Bu ilkenin her ekonomik faaliyeti, yalnız devletin uğraşı alanı sayan düşünüş ve yollarla hiçbir ilgisi yoktur. Tam tersine kişisel girişim ve faaliyet, uygulamada ekonomik ilerlemenin esas kaynağı olarak kabul edilmiştir. Çünkü bireylerin her konuda olduğu gibi özellikle ekonomik alandaki özgürlük ve girişimleri önünde, devletin kendi faaliyetleri ile ilgili bir engel oluşturmaması, demokrasi anlayışının en

önemli esası idi. Ancak bireysel girişim ve faaliyetin yetersiz kaldığı noktada devlet faaliyetinin sınırı başlamalıydı. Atatürk, devletçilik ilkesini şu şekilde açıklamaktadır: “Türkiye’nin uyguladığı devletçilik sistemi, on dokuzuncu yüzyıldan beri sosyalizm kuramcılarının ileri sürdüğü fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu Türkiye’nin gereksinimlerinden doğmuş, Türkiye’ye özgü bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur: Bireylerin özel girişimlerini ve faaliyetlerini esas tutmak; fakat büyük bir milletin bütün gereksinimlerini ve birçok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline almak. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanında yüzyıllardan beri bireysel ve özel girişimlerle yapılamamış olan şeyleri bir an önce yapmak istedi ve kısa zamanda yapmayı başardı. Bizim izlediğimiz bu yol, görüldüğü gibi, Liberalizm’den başka bir yoldur.” Görülüyor ki Atatürkçü devletçilik anlayışı, kalkınma sürecinde olan Türkiye’nin ekonomi siyasetinde devleti, yapıcı ve yönetici olduğu kadar, düzenleyici bir unsur kabul etmektedir. Bu anlayışta devletin müdahalesinden çok, ekonomiyi birey ve devlet el ele geliştirmek, mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha, memleketi bayındır hâle getirmek için milletin genel ve yüksek yararlarının gerektirdiği işlerde, özellikle ekonomik alanda devleti ilgili kılmak söz konusudur. Kalkınma süreci içinde durum ve şartlara göre, bireysel girişimin yanı sıra kamu yararının söz konusu olduğu alanlarda devlete de görev yükleyen Atatürkçü devletçilik ilkesi, ekonomik alanda “karma ekonomi” kavramıyla ifade edilebilir. Ekonomik kalkınmada alt yapı oluştuktan, özel sektörün malî yönden girişim imkânları geliştikten sonra, devlet zorunlu olarak ekonomik müdahale ve faaliyetlerini sınırlandıracak, bu girişim ve faaliyetleri özel sektörde ve faaliyete dayalı serbest piyasa ekonomisine bırakacaktır.

Devrimcilik

Devrimcilik Atatürk’ün ifadesiyle, “Türk milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan kurumların yerlerine milletin en yüksek medeni yeniliklerle ihtiyaçlarına göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumları koymuş olmaktır.” Bu nedenle Atatürkçülüğün devrim anlayışı, kötüyü, çirkinı yıkıp yerine yeniyi, iyiyi ve güzeli koymaktır. Bu devrim anlayışı, bilim ve tekniğin ışığında sürekli bir çağdaşlaşmayı öngörür. Bu nedendir ki; atılımlarda kararsızlık ve şüphe yerine inanç ve kararlılık söz konusudur. Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak, uygarlık dünyasında yerimizi almak, ancak gerek düşünüş biçimi gerekse kurumlar açısından o uygarlığın gereklerini yerine getirmekle mümkündür. Türk Devrimi, bu büyük işi, her biri diğerini tamamlayan bir dizi yeniliklerle başardı. Amaç her yönüyle çağdaş bir toplum hâline gelmekti. Atatürk bu hususu şu sözleriyle belirtiyordu: “Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağımızla uygun ve bütün anlam biçimiyle medeni bir toplum hâline erdirmektir. Devrimlerimizin temel kuralı budur.” Atatürk’ün devrimcilik anlayışı, reform kavramıyla bağdaşmaz; çünkü reform yeniden düzenlenme olmakla beraber, bu düzenlemenin içinde eskimiş ile yeninin, zararlı ile faydalının yan yana yaşaması da söz konusudur. Tanzimat’tan bu yana Osmanlılarda düşünülen bütün yeniliklerde, yapılan bütün reform ve devrimlerde bu ikililik yaşatılmıştır. Yeni mahkemelerin yanında şeri mahkemeler, yeni okulların yanında medreseler, yeni kıyafetin yanında eski kıyafette yürürlükte idi. Atatürk Devriminin en büyük özelliği, sadece yeniyi, iyiyi, faydalıyı kabul etmekle, kendisine kadarki devrim hareketlerinde süregelen bu ikililiği ortadan kaldırmak olmuştur.

Barışçılık

Atatürkçülük, bütün insanlığın barış ve huzur içinde yaşamasını ister. Bu bakımdan barışçılık ilkesi, Atatürkçü düşüncenin vazgeçilmez bir unsurudur. Barışçılık, bağımsız bir devlet olarak yurdumuzda mutlu bir yaşam sürmemizi amaçladığı gibi, bizim dışımızdaki diğer milletlerin de birbirleriyle iyi ilişkiler içinde yaşamalarını öngörür. Atatürk’e

göre “ Türkiye Cumhuriyeti'nin en esaslı ilkelerinden biri olan ‘Yurtta barış, dünyada barış’ ilkesi, insanîyetin ve uygarlığın refah ve ilerlemesinde en esaslı etken olsa gerektir.” Bu kuralın bütün devletlerce bir siyaset esası sayılması, tüm insanlığın mutluluğu için şarttır. Ülkede huzurun temini; şüphesiz ki bütün vatandaşların güven duygusu içinde mutlu bir yaşam sürmelerine bağlıdır. Bu bakımdan yurt güvenliği içinde bireylerin de hak ve özgürlüklerini, kişisel güvenliklerini düşünmek ve sağlamak, cumhuriyet rejimlerinin görevleri arasındadır. İç barış; bütün insanlığın mutluluğu açısından, dış barış ile tamamlanmalıdır. Bu bakımdan komşuları yanında diğer bütün devletlerle de iyi ilişkiler içinde olmak Atatürkçü dış politikanın esasını oluşturmaktadır. Bu ilkeye göre; milletlerarası anlaşmazlıklar, her şeyden önce barışçı yollarla çözülmeli, askerî, harekât, siyasal faaliyetin ümitsiz olduğu noktada başlamalıdır. Yurtta barış, cihanda barış ilkesinin yaşayabilmesi, her şeyden önce yurdumuzu ve haklarımızı koruyacak kuvvette olmamıza bağlıdır. Ancak bu önemli unsurun yerine getirilmesinden sonradır ki, barışı koruyacak uluslararası çabalara gerek vardır. Atalarımızın “Hazır ol cenge, eğer istersen sulh u salâh!” sözü bu anlamdadır.

Akılcılık, Bilimcilik, Gerçekçilik

Akılcılık, yani sorunlara akılcı görüşle yaklaşım Atatürkçülüğün diğer bir ilkesidir. Atatürkçülüğün bütün ilkeleri, temelde akılcılık, bilimcilik ve gerçeklikten kaynaklanmaktadır. Çünkü bu ilkeler, hayalden, teoriden değil, doğrudan doğruya yaşamdan doğmuş ilkelere dir. Gerçeği aramak, gerçeğe yönelmek, gerçeği konuşmak Atatürk'ün yöntemi idi. Onun, “Biz daima gerçek arayan ve onu buldukça, bulduğumuza inandıkça ifadeye cüret gösteren adamlar olmalıyız!” sözü, bu yöntemi yansıtıyordu. Bu bakımdan Atatürkçülük akla değer verir, olaylara bilim gözüyle bakar, gerçeği kavramaya çalışır. Hayal gücü ile sorunlara yaklaşmak, ön yargılarla hareket etmek, Atatürkçü düşünce ile bağdaşmaz. “Her işin esas hedefine kısa ve kestirme yoldan ulaşmak arzu edilir olmakla beraber, yolun makul ve özellikle bilimsel olması şarttır.” Atatürk'ün gerçekçiliği de akla, mantığa ve bilime verdiği önemden kaynaklanmaktadır. Çünkü akıl, mantık ve bilim, devlet yönetiminde ve toplum yaşamında dogmalardan kurtularak gerçekçi olmamızı sağlar. Bu sebeptendir ki Atatürk, “Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt bağrından çıktığımız Türk milleti ve bir de milletler tarihinin binbir felaket ve elem kaydeden yapraklarından çıkardığımız sonuçlardır.” diyordu. Atatürk'e göre “Bugünkü Türkiye halkı ve hükûmeti, tükenmez emeller peşinde koşup, kendi evini unutan ve harap bırakan serüvenci insanlardan değildi.” Tersine, artık kendi vazgeçilmez çıkarlarını düşünmek, bunları gerçekleştirmek istemekteydi. Bu konuda Atatürk şunları söylüyor: “Yüzyıllardan beri Türkiye'yi yönetenler çok şeyler düşünmüşlerdir; fakat yalnız bir şeyi düşünememişlerdir: Türkiye'yi! Bu düşüncesizlik yüzünden Türk vatanının, Türk milletinin uğradığı zararları ancak bir şekilde telâfi edebiliriz: O da artık Türkiye'den başka bir şey düşünmemek!” gerçekçilik ilkesi, iç siyasette olduğu gibi dış siyasette de yolumuzu çizmiştir: “Erişilemeyecek hayalî emeller peşinde milleti uğraştırmamak ve zarara sokmamak... Uygar dünyadan, uygar ve insani davranış ve karşılıklı dostluk beklemek...” Atatürkçülüğün dün olduğu gibi bugün de toplumumuzun sorunlarına akılcı, bilimci ve gerçekçi bir görüşle yaklaşılması, sorunları bu görüşle çözümlenmesini gerektirmektedir.

Utkan KOCATÜRK

KAYNAKÇA

ATATÜRK, Kemal, **Nutuk II**.

İĞDEMİR, Uluğ, **Yılların İçinden**, Türk Tarih Kurumu Yayını, 1976.

İNAN, Afet, **Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler**, Türkiye İş Bankası Yayını, 1959.

Kılıç Ali, **Atatürk'ün Hususiyetleri**, 1995.

KOCATÜRK, Utkan, **Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri**, Ankara 2005.

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturk-ilkeleri/?pdf=3798> adresinden erişilmiştir